

19.1.2022

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalta ensimmäinen päätös tasa-arvolaisissa kielletystä syrjinnästä sekä päätökset kohtuullisista mukautuksista ja häirinnästä

Yliopiston valintakokeen sukupuolikiintiöt olivat tasa-arvolaisissa kiellettyä syrjintää

Tasa-arvovaltuutettu katsoi hakemuksessaan, että yliopiston valintakokeessa käyttämät sukupuolikiintiöt olivat tasa-arvolaisissa kiellettyä sukupuoleen perustuvaa syrjintää.

Valintakokeen ensimmäisen vaiheen opiskelijavalinnassa käyttämät sukupuolikiintiöt johtivat siihen, että opiskelijavalinta ei ollut sukupuolineutraalia. Riippuen miesten ja naisten ryhmässä hakeneiden määrästä ja valintakokeen ensimmäisessä vaiheessa kummassakin ryhmässä saavutettujen pisteiden määrästä, valintakokeessa saatu valinnoissa jatkoon pääsemiseen oikeuttava alin hyväksyttävä pistemäärä muodostui erilaiseksi miesten ja naisten ryhmässä. Valintakokeen ensimmäisessä vaiheessa korkeammat opiskelupaikkaan oikeuttavat pisteet saanut hakija sivuutettiin kiintiön perusteella ja valintakokeen toiseen vaiheeseen valittiin vähemmän pisteitä saanut, eri sukupuolta oleva hakija. Näin ollen hakijan sukupuoli vaikutti opiskelupaikan saamiseen.

Yliopisto katsoi, että sukupuolikiintiöiden käyttämiselle oli osoitettu tasa-arvolain mukaiset hyväksyttävät perusteet. Yliopisto korosti valintakokeissa sovellettujen sukupuolikiintiöiden tasa-arvolain mukaista tarkoitusta ja koulutuspoliittisia tavoitteita yhdenvertaisuuden ja sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseksi.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta totesi, että yliopiston menettely opiskelijavalinnassa asetti opiskelupaikkaa hakevan henkilön epäedulliseen asemaan välittömästi sukupuolen perusteella. Menettely oli ongelmallista myös sukupuoli-identiteetiltään muunsukupuolisten kannalta, koska tasa-arvolain mukaan syrjintä sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun perusteella on kielletty.

Tasa-arvolain esitöiden mukaan valinnan koulutukseen tulee perustua yksilöllisiin, ei sukupuoleen liittyviin seikkoihin. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta totesi, että erityistoimet tasa-arvon edistämiseksi eivät tarkoita sitä, että tiettyyn ammattiin tähtäävään koulutukseen olisi otettava yhtä monta miestä ja naista.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi, ettei yliopisto ollut kumonnut asiassa syntyneitä oletettavia välittömästi syrjinnästä valintakokeen ensimmäisen vaiheen opiskelijavalinnoissa ja kielsi yliopistoa jatkamasta opiskelijavalinnoissaan tasa-arvolaisissa kiellettyä syrjivää menettelyään. (Ei lainvoimainen)

19.1.2022

Kiinteistö Oy:n perimä maksu vammaisen henkilön apuvälineenään käyttämän sähkömopon lataamisesta pyörävarastossa oli välillistä syrjintää

Hakija tarvitsee sähkömopoa liikkumisensa lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineenä vammaisuutensa vuoksi. Hän asuu kiinteistö oy:n vuokra-asunnossa. Hakija katsoi, että yhtiö syrji häntä hänen vammaisuutensa perusteella, kun se peri häneltä kahdeksan euron kuukausimaksua sähkömopon lataamisesta pyörävarastossa. Lisäksi hakija katsoi kahdeksan euron kuukausimaksun olleen yli todellisten kustannusten.

Asian ollessa vireillä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnassa yhtiö maksoi hakijalta perityt maksut takaisin, eikä enää vaatinut lataamisesta maksua.

Ottaen huomioon Euroopan unionin tuomioistuimen suuren jaoston päätös (antopäivä 15.4.2021, suuri jaosto, asia C-30/19, ECLI:EU:C:2021:269, tuomion 46 ja 47 kohta) yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi, että lautakunnan tuli tutkia hakemus, vaikka vastaaja maksoi takaisin hakijalle sähkömopon lataamisesta perityt maksut, eikä enää jatkossa perinyt lataamisesta maksua.

Hakija ei voi ladata sähkömopoaan asunnossaan, koska se ei mahdu hissiin. Hakija oli joutunut maksamaan sähkömopon lataamisesta pyörävarastossa samalla tavalla kuin muut asukkaat maksoivat kulkuvälineidensä lataamisesta.

Lautakunta katsoi, että vastaajan sähkömopon lataamista koskeva näennäisesti yhdenvertainen sääntö oli yhdenvertaisuuslain 13 §:ssä tarkoitettulla tavalla saattanut hakijan muita henkilöitä epäedullisempaan asemaan hänen vammaisuutensa perusteella.

Vastaajan oli syrjintäoletaman kumotakseen näytettävä, että sillä oli ollut toiminnalleen hyväksyttävä tavoite. Asiassa esitetyn selvityksen perusteella yhtiö oli alun perin katsonut, että kyse oli vain paikan vuokraamisesta. Yhtiö oli perinyt korvausta säilytyspaikasta ja sähköstä. Hakijan mukaan yhtiö oli katsonut, että kaikilta tulisi periä sama maksu, eikä yhtä asukasta voida kohdella eri tavalla.

Lautakunta totesi, ettei yhtiö ollut vastauksessaan esittänyt hyväksyttävää tavoitetta toiminnalleen. Vastaaja ei siten ollut kumonnut asiassa syntynyttä syrjintäoletamaa. Lautakunta katsoi, että vastaaja oli syrjinyt hakijaa yhdenvertaisuuslain 8 §:n vastaisesti vammaisuuden perusteella, kun vastaaja veloitti hakijan lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineenään käyttämän sähkömopon lataamisesta saman verran kuin muita asiakkaita ja yli todellisten kustannusten. Lautakunta ei kuitenkaan katsonut aiheelliseksi asettaa asiassa kielto- tai velvoitepäätöstä, koska vastaaja oli toteuttanut kohtuulliset mukautukset. (Ei lainvoimainen)

19.1.2022

Elokuvateatteri syrji vammaista lasta ja hänen huoltajaansa

Kehitysvammaisen hakija oli tapahtumahetkellä ollut 7-vuotias. Hän oli vierailut huoltajansa kanssa vastaajayhtiön elokuvateatterissa. Hakijan huoltaja oli tiedustellut elokuvateatterivierailun yhteydessä vastaajalta, pääsisikö hän yhdessä hakijan kanssa tämän avustajana maksutta sisään. Vastaaja ei ollut myöntänyt maksutonta sisäänpääsyä hakijan avustajalle, vaikka hakijalla oli ollut EU-vammaiskortti A-merkinnällä. Hakijat katsoivat, että avustajan olisi tulisi tässä tapauksessa saada maksuton sisäänpääsy elokuvateatteriin.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta totesi, että EU-vammaiskortti ei velvoita palveluntarjoajaa myöntämään avustajalle ilmaista sisäänpääsyä, vaan elinkeinonharjoittaja voi päättää hinnoittelustaan itsenäisesti. Hinnoittelu ei kuitenkaan saa olla syrjivää.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta totesi, että vastaaja oli selvittänyt perustaneensa arvionsa hakijan vammaisuudesta lapsen ulkoiseen olemukseen ja tehneensä sen perusteella virheellisiä oletuksia hakijan vammaisuudesta ja avustajan tarpeesta.

Vastaajayritys oli ilmoittanut tarjonneensa vammaisille asiakkailleen avustajan maksuttoman sisäänpääsyn. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi, että vastaaja ei ollut esittänyt hyväksyttäviä perusteluja sille, miksi hakijan avustajalle ei ollut myönnetty maksutonta sisäänpääsyä vertailukelpoisessa tilanteessa, joten kyse oli ollut yhdenvertaisuuslain 8 ja 10 §:ssä kielletystä syrjinnästä.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta totesi, että vastaaja oli esittänyt asiakaspalautteeseen sosiaalisessa mediassa vastatessaan asiakkaana olleen vammaisen lapsen huoltajaan kohdistuvia väitteitä väärinkäytöksestä sekä ”pummilla” elokuvateatteriin pyrkimisestä.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta totesi, että asiakaspalvelutilanteissa esiintyvät yleiset erimielisyydet tai muu yleinen vastakkainasettelu ei ole yhdenvertaisuuslain tarkoittamaa syrjintää, ellei asiakkaan kohtelu ole niin epäasiallista, että sitä voidaan pitää yhdenvertaisuuslain 14 §:n tarkoittamana häirintänä.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta totesi, että vastaajan menettelyä vallinneissa olosuhteissa, ottaen erityisesti huomioon hakijoiden haavoittuva asema menettelyn kohdistuessa vammaiseen lapseen ja hänen huoltajaansa, voitiin objektiivisin perustein pitää henkilön ihmisarvoa loukkaavana. Lautakunta katsoi, että vastaaja oli hakijan vammaisuudesta johtuvasta syystä käyttäytymisellään luonut vammaisen lapsen huoltajaa kohtaan halventavan ja nöyryyttävän sekä häntä kohtaan uhkaavan, vihamielisen ja hyökkäävän ilmapiirin yhdenvertaisuuslain 14 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Kyse oli siten ollut yhdenvertaisuuslain 8 §:n 2 momentissa ja 14 §:n 1 momentissa kielletystä häirinnästä.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi vastaajan syrjineen vammaista hakijaa ja tämän huoltajaa. Lautakunta kielsi vastaajaa uusimasta hakijoihin kohdistamaansa syrjivää menettelyä. (Ei lainvoimainen)

19.1.2022

Tapausselostet on kokonaisuudessaan julkaistu yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan internet –sivuilla:
http://yvltk.fi/fi/index/materiaalit/tapausselostet_3.html

Lisätietoja: Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan pääsihteeri Juhani Kortteinen
p. 0295 150151, sähköposti: juhani.kortteinen@oikeus.fi

YHDENVERTAISUUS- JA TASA-ARVOLAUTAKUNTA

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta on valtioneuvoston nimittämä itsenäinen ja riippumaton oikeusturvaelin. Se valvoo yhdenvertaisuuslain ja tasa-arvolain noudattamista yksityisessä toiminnassa sekä julkisessa hallinto- ja liiketoiminnassa. Työelämää koskevat kysymykset eivät kuulu yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivaltaan muutoin kuin tasa-arvolain soveltamisalalla.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivaltaan ei kuulu yksityis- ja perhe-elämän piiriin kuuluvat asiat, eikä uskonnon harjoittaminen.

Asian voi saattaa lautakunnan käsiteltäväksi se, johon syrjivä menettely kohdistuu, taikka yhdenvertaisuusvaltuutettu. Myös yhdistykset voivat saada hakemuksen vireille lautakunnassa asianomistajan suostumuksella. Tasa-arvolain soveltamisalaan kuuluvissa asioissa asian voi saattaa lautakunnan käsiteltäväksi vain työmarkkinoiden keskusjärjestö tai tasa-arvovaltuutettu.

Lautakunta ei ota tutkittavaksi tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa vireillä olevaa asiaa.

Lautakunnan tehtävänä on antaa oikeussuojaa niille, jotka ovat kokeneet tulleen syrjityksi tai tulleen syrjintään liittyvien kiellettyjen vastatoimien kohteeksi.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta voi kieltää jatkamasta tai uusimasta syrjintää tai vastatoimia ja asettaa päätöksen noudattamisen tehosteeksi uhkasakon ja tuomita sen maksettavaksi.

Lautakunta voi määrätä asianomaisen ryhtymään kohtuullisessa määräajassa toimenpiteisiin yhdenvertaisuuslaissa säädettyjen velvollisuuksien täyttämiseksi. Se voi myös vahvistaa osapuolten välisen sovinnon.

Lautakunta ei voi määrätä hyvitystä tai muuta korvausta maksettavaksi.

Lautakunta voi antaa myös lausunnon yhdenvertaisuuslain tai tasa-arvolain soveltamisesta tuomioistuimen, yhdenvertaisuus- tai tasa-arvovaltuutetun tai muun viranomaisen taikka yhdistyksen pyynnöstä.

Lautakunnan päätöksistä voi hakea muutosta hallinto-oikeudelta.

Hakemuksen käsittely lautakunnassa on maksutonta, ja sen toimituskirjat ovat maksuttomia. Muista oikeudenkäyntikuluistaan asianosaiset vastaavat itse.

Lisätietoja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta:

<http://yvltk.fi/fi/>

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta

PL 27

FI-00023 Valtioneuvosto

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan sähköposti: yvltk@oikeus.fi